

Forfatter: Møller, Poul Martin

Titel: Udrag fra Skrifter i Udvalg

Citation: Møller, Poul Martin: "Skrifter i Udvalg", i Møller, Poul Martin: *Skrifter i Udvalg*, udg. af HANS BRIX ; SOPH. MICHAËLIS ; CARL S. PETERSEN ; POUL TUXEN , 1930, s. 422.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-moeller02val-shoot-idm140573401128640/facsimile.pdf> (tilgået 03. maj 2024)

Anvendt udgave: Skrifter i Udvalg

hed, at man tænker sig ham personlig interesseret i Sagen (P. M. I, 230 ff).

Min Kusine. Dette Karakterbillede aabner under Titlen »Moral, af Elias Knurpotte« et Hefte, som Poul Møller begyndte i Aaret 1822, og som foruden dette og følgende lille Stykke (og Digtet »Længsel« I, 70) i øvrigt kun indeholder Aforismer. Som en psykologisk Silhuet i Theofrasts Maner (se Anm. t. S. 165), en Form for Sjælemaleri, som Poul Møller yndede (jfr. Bertels Skildring af sin Fætter Licentiaten i Novellen), fremstiller det en fuldt udviklet Type af den æstetiske Kvindelighed, hvori den naturlige Medfølelse med Livet forduftes til en poetisk Sympati med Kunstens og Fantasiens Præparater. Det er vist ikke tilfældigt, at Kusinen bærer samme Navn som Frederikke Bruns beundrede Datter Adelaide, hvis »æstetiske Opdragelse« Moderen har skildret. Om Stykkets mulige Forbindelse med Novellen se I, 366. Dets Tankegang har Forfatteren overført paa en tilsvarende mandlig Type, Fantasten, i et Epigram:

Beständig Frands i Tankens Glæder
har drømt, han gjorde noget stort.
Han glemmer, han fik intet gjort,
og kræver frisk det stores Hæder.

Dette Vers blev et Udgangspunkt for Egede Schacks Roman »Phantasterne«.

- 77 *Opløst og bragt i et Luftbillede.* *Hs. og Udv. Skr.; Udg.:* [ulæseligt]. Ordet bruges i Novellen (I, 280) af den jyske Bertel om »spinkle Fantasier«, udtrykt i »vaade Rim«.
- 78 *Retterbænken (Skafottet).* *Hs. og Udv. Skr.; Udg.* Retterstedet.
- 80 *En finere Skueplads — — til Brug for nervesvage Personer.* Et Træk af Kusinens Karakter, som Forfatteren her vilde have afhandlet: hendes »Kunstkærlighed« — at hun f. Eks. blev søsyg ved at se det bølgende Klæde paa Teatret — er omtalt i en Aforisme fra denne Tid (S. 287).
- 81 *Kvindelig Blufærdighed.* Det lille Stykke, der under denne Titel er indskrevet paa samme Sted som det nærmest foregaaende og kort efter dette, danner Overgangen til det

følgende, hvor den her opstillede Paastand nærmere udvikles og begrænses.

- 83 *Brev til en Dame*. I en Bog, som Poul Møller i Aarene 1823 og 1824 brugte til allehaande Optegnelser, og som bl. a. indeholder Oversættelsen af »Drømmen« og »Et Blad af Dødens Dagbog«, findes ved Siden af et Par andre Brevudkast Kladden til et Brev, som med rette er optaget i 1. Udgave af de Efterladte Skrifter. Den med Bogstaverne G. F. G. betegnede Dame, som man almindelig har antaget for at være Poul Møllers Veninde Fru Gyllembourg, er, som det med Sikkerhed kan sluttes (P. M. I, 232), Fru Vilhelmine Grüner, Enke efter Auditor i Søetaten Hans Grüner, i hvis Hus Poul Møller ofte kom. Naar man da ved, at den i Brevet omtalte Søster var den Dame, der kort Tid efter at dette Brev var skrevet afviste Poul Møllers Frieri (se Oplysningen til Sonetten fra 1823 I, 398), og hertil føjer den rimelige Formodning, at det Spørgsmaal, der er Brevets Emne, ikke alene den foregaaende Aften har været Genstand for Samtaler i Fru Grüners Hus, og at de to begavede Kvinder har været af en ganske anden Mening om denne Sag end Brevskriveren, vil man ikke undre sig over, at Poul Møller har gjort sig saa megen Umage, som Koncepten viser, med Udarbejdelsen af det Brev om Kvindelighedens sande Væsen, som han, med Tanken paa sin Elskede, skrev til hendes Søster.

Som Motto for Brevet kan tjene et Epigram, som Poul Møller, rimeligvis paa denne Tid, paa et andet Sted har nedskrevet:

Laura gør Vers, den skønne Kone?
I, Gud forbyde saadan Skik!
Før lægge Rosen bort sin Krone
for at studere Botanik!

Brevet blev ved sin Fremkomst i Efterl. Skr. en Stimulans i den litterære Kvindeemancipation (Pouline Worm: En Brevveksling S. 34).

- 84 *Mad. Anne Dacier* († 1720) var Filolog. *Fru Brun* (*Hs.* og *Udv. Skr.*; *Udg.* Fru B.) er den ovenfor omtalte tysk-danske Forfatterinde. — *Forfatterskab* — *Slagsmaal*